

DESCOPERIRI MONETARE DIN MOLDOVA. X*

DE

LUCIAN MUNTEANU**

Abstract:

The paper presents new coin finds from various places in Moldavia. The coins are mostly stray finds or they belong to hoards in some cases. They date back to the ancient, medieval and modern times and they were discovered in the following locations: I. Fedești (Vaslui County) (8 AE, Istros-“Apollo” type, c. 340/330-313 BC; all the pieces are part of the well-known Fedești hoard); II. Focșasca (Vaslui County) (1 AR, Traianus, Rome, 100; 1 AR, Hadrianus, Rome, 128-132); III. Tăcuta (Vaslui County) (1 AR, Marcus Aurelius and Lucius Verus, Rome, 168; 1 AR, Marcus Aurelius, Rome, 171; 1 AR, Marcus Aurelius: Faustina II, Rome, 161-176; the coins may belong to a Roman imperial coin hoard); IV. Bordeasca Veche (Vrancea County) (1 AR, Polish Crown, Olkusz, Zygmunt III Waza, trojak, 1596); V. Chițoc (Vaslui County) (1 AR, Ottoman Empire, Mustafa III, Islâmbol, onluk, 1771/1772); VI. Cristești (Iași County) (1 AR, Principality of Moldavia, Alexandru I, Suceava, dublu Groș, 1415-1425); VII. Dobrovăț (Iași County) (2 AE, Principality of Moldavia, Iliș, Suceava, Groș-type V, 1436-1442; 1 AE, Austrian Empire, Franz II. (I.), Wien, 1 Kreuzer, 1816); VIII. Focșani (Vrancea County) (1 AR, Principality of Moldavia, Petru I, Suceava, Groș, c. 1382-1386; 1 AR, Riga, Zygmunt III Waza, szeląg, 1620; 1 AE, Austrian Empire, Franz II. (I.), Schmölnitz, 1 Kreuzer, 1800); IX. Iași (Iași County) (1 AR, Republic of Ragusa, tallero rettorale nuovo, 1752; it belongs to a hoard found in Iași in 1962-1965; 1 AR, Ottoman Empire, Mahmud II, Kostantiniye, onluk, 1818-1819); X. Lețcani (Iași County) (1 AV, Ottoman Empire, Abdülhamid I, Islâmbol, 1/2 zeri mahbub, 1781/1782; it is probably part of a hoard).

Keywords: coin finds; Moldavia; ancient; medieval and modern coins; stray finds; hoards.

În acest număr al cronicii sunt prezentate noi informații despre descoperirile monetare de pe teritoriul Moldovei¹. Majoritatea acestora sunt inedite, iar, în unele cazuri, s-a încercat completarea și actualizarea datelor mai vechi, din literatura de specialitate. Cea mai mare parte a monedelor prezentate au fost aflate în mod întâmplător, reprezentând descoperiri izolate. Doar unele dintre ele își au originea certă în tezaure deja cunoscute. Altele ar putea doar indica existența unor depozite monetare la răsărit de Carpați, dar astfel de situații trebuie judecate cu prudență, în absența unei documentări corespunzătoare.

Cele mai vechi piese, aflate în colecția Muzeului din Bârlad (Cat. nr. I.1-8), aparțin tezaurului de la Fedești (com. Șuletea, jud. Vaslui), care constituie una dintre cele mai importante descoperiri monetare din perioada greacă, de pe teritoriul Moldovei. Depozitul a fost aflat, incidental, în anul 1976, în partea de nord a localității Fedești. Este posibil ca acesta să se afle în legătură cu așezarea elenistică identificată în punctul „Recea”, din care provin diverse categorii de artefacte. De-a lungul timpului, din această descoperire au fost recuperate informații despre 318 monede din bronz și alte două obiecte de podoabă, o verigă și o brățară, din același metal. Monedele, aflate în mod întâmplător sau în urma investigațiilor arheologice, se păstrează în diferite colecții publice și private, cele din urmă, din țară și din străinătate. În afara acestora, există doar date generale despre alte câteva zeci de piese similare, care ar fi ajuns în posesia unor instituții și a unor

* Acest articol a fost elaborat cu sprijinul unui grant acordat de Consiliul Național al Cercetării Științifice din România, CNCS-UEFISCDI, în cadrul proiectului cu numărul PN-III-P4-ID-PCE-2016-0279.

** Institutul de Arheologie, Iași; lucanas2000@yahoo.com.

¹ Pentru lucrările anterioare din această serie, a se vedea: MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1988; MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1993; MIHAILESCU-BÎRLIBA, NICOLAE, ASĂVOAIE 2002; MUNTEANU, ONEL 2012; MUNTEANU 2013; MUNTEANU, IAȚCU 2014; MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2015; MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2016; MUNTEANU 2017a.

persoane private. Cu o singură excepție, toate monedele cunoscute din acest tezaur aparțin seriei „Fedestî” din tipul principal „Apollo”, emis de către Histria în ultimele decenii ale veacului al IV-lea î.Chr. Lor li se alătură o emisiune a cetății Bottike, datată în prima jumătate a aceluiași secol².

Din perioada romană sunt prezentate câteva emisiuni imperiale, care provin din diferite puncte de pe teritoriul comunei Tăcuta (jud. Vaslui). Trei dintre acestea (Cat. nr. III.1-3) au fost aflate în localitatea de reședință, pe „Dealul Miclea”, la sfârșitul anilor ‘50 ai secolului trecut. Din păcate, monedele s-au pierdut, iar în literatura de specialitate s-a păstrat doar identificarea lor parțială, realizată, exclusiv, pe baza fotografiilor. Relativ recent, în aceeași zonă a mai fost aflată o piesă similară³. Cele patru monede, bine păstrate, inseriate cronologic și găsite într-un areal restrâns, își au originea probabilă într-unul dintre numeroasele tezaure romane imperiale de la răsărit de Carpați, încheiate în perioada Marcus Aurelius – Septimius Severus⁴. Este posibil ca această descoperire să se afle în legătură cu o prezumtivă așezare de tip „Poienestî”, semnalată în literatura de specialitate, dar care va trebui să fie confirmată de viitoarele cercetări arheologice.

Alte două piese imperiale (Cat. nr. II.1-2) se află într-o colecție particulară și își au originea probabilă în localitatea Focșeasca (com. Tăcuta, jud. Vaslui). Ele au fost aflate împreună cu alte artefacte (un cap de statuetă, din metal), din aceeași perioadă. Nu există suficiente informații pentru a stabili dacă cei doi denari reprezintă descoperiri izolate sau au aparținut unui tezaur de monede [împreună cu alte artefacte din metal prețios⁵ (?)] din epocă.

Emisiunile medievale și moderne înregistrate reprezintă, în bună parte, descoperiri întâmplătoare. Doar piesa de la Focșani – Măndrești „Movila Turcului” (Cat. nr. VIII.2) provine din săpături arheologice, despre care se cunosc destul de puține informații⁶. Monedele datate în această perioadă au valori nominale variate și aparțin unor spații monetare diferite. În rândul monedelor datate în această perioadă se remarcă un lot de emisiuni moldovenești (Cat. nr. VI, VII.1-2, VIII.1), având o proveniență diversă. Groșii lui Petru I⁷ și cei ai lui Alexandru cel Bun⁸ se întâlnesc relativ frecvent în descoperirile de la răsărit de Carpați, deopotrivă izolat și în tezaure. Cele două piese de la Iliș I ar putea să aparțină unui depozit monetar, situație care se dovedește dificil de confirmat, în absența unor informații concrete referitoare la contextul în care au fost aflate. Ele se remarcă în numismatica autohtonă prin reprezentările particulare de pe avers și de pe revers, care au fost interpretate sub diferite forme în literatura de specialitate⁹. Atrage atenția o ipoteză recentă, care leagă aceste imagini de herburi ale familiei înrudite a Koriatovicilor¹⁰. Foarte puține dintre descoperirile

² Există o bibliografie consistentă care tratează această descoperire, din care am selectat lucrările care conțin informații relevante: MITREA *et al.* 1981-1982; MITREA, BUZDUGAN, APOSTOL 1983-1984; MITREA, BUZDUGAN 1984; MITREA 1985: 171, Nr. 3; MITREA 1986: 191, Nr. 2; MITREA 1987: 174, Nr. 3; MITREA 1988: 216, Nr. 3; POENARU BORDEA, MITREA 1989: 260, Nr. 1; MITREA, BUZDUGAN 1989; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1990: 50-51, 133, nr. 79; BUZDUGAN, ROTARU 1997a: 410-411; BUZDUGAN, ROTARU 1997b: 28, 86, fig. 2-3; PETOLESCU, BUZDUGAN 1997; PREDA 1998: 70-71; PETOLESCU 2000; SNG Stancomb, Pl. VII.150, 152-153, Pl. VIII.154-162, 164-175; CH IX: 11, Nr. 112; PREDA 1998-2003: 336, 339, Nr. 8-9; PÂRPĂUȚĂ 2006: 38, 195-196, Nr. 194; TALMAȚCHI 2006: 122, Nr. 9; TALMAȚCHI 2007; TALMAȚCHI 2011: 87, 103, 123-124, 284-305.

³ BOGHIAN *et al.* 2016: 93; MUNTEANU 2017a: 98, Nr. IV.1.

⁴ Despre caracteristicile acestor depozite a se vedea: MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 81, 87, 97, 100, 103, 109, 201-202, 243-245; MUNTEANU 2017b: 925.

⁵ Cele mai cunoscute astfel de descoperiri din perioada imperială, din teritoriul „barbar” extracarpatic sunt depozitele de la Muncelu de Sus (jud. Iași) (MIHAILESCU-BÎRLIBA, MITREA 1978a; MIHAILESCU-BÎRLIBA, MITREA 1978b; SANIE, SANIE, COJOCARU 1980; UNGUREANU, NICOLAE 2001; MITREA, MIHAILESCU-BÎRLIBA 2001: 66-67; POPA 2015: 120-125) și Mălăieștii de Jos (jud. Prahova) (SPĂNU, DIMA, FRÂNCULEASA 2016; KRAUS, PERNICKA 2016).

⁶ PARAGINĂ 1993.

⁷ PÂRVAN 1997: 230-233, 244-246, nota 63; BÂRNEA, RUSSEV 1999: 202-209, 213, Fig. 37.

⁸ BÂRNEA, RUSSEV 1999: 202-209, 214, Fig. 38; PÂRVAN 1999-2001: 363-366, nota 20.

⁹ A se vedea, mai recent: NICOLAE 1992-1993: 189-193, Fig. 1; BIȚA 1997: 329; PÂRVAN, CONSTANTINESCU 2006-2007: 382; RUSSEV, MELNIKOV 2005-2009: 342-350.

¹⁰ GORODENCO, DERGACIOVA 2005: 360-362.

cunoscute de monede de la Iliș¹¹ pot fi legate de orașul Iași și de împrejurimile sale¹². De asemenea, doar în mod excepțional, aceste emisiuni apar singure în tezaurele publicate¹³.

Moneda din Ragusa (Cat. nr. IX.1) aparține, cel mai probabil, depozitului aflat în Iași – Ferma „Doi Peri”¹⁴. Informațiile oferite de către proprietar, în anul 2003, concordă, în bună măsură, cu cele recuperate pentru respectivul tezaur, la o dată ulterioară. În acest caz, piesa de față ar putea reprezenta cea mai timpurie emisiune reguzană din compoziția descoperirii, care mai conține alți 26 de piese de tip tallero rettorale nuovo. Monedele de acest fel apar frecvent în depozitele de la răsărit de Carpați, împreună cu nominaluri echivalente din argint sau piese din aur, aparținând altor spații monetare¹⁵.

Lotul de emisiuni turcești (Cat. nr. V, IX.1, X) include nominaluri comune din argint¹⁶ și o monedă din aur, în valoare de 1/2 zeri mahbub. Piese de acest fel se întâlnesc în compoziția depozitelor monetare, aflate în partea răsăriteană a Moldovei, în preajma rutei comerciale care lega Polonia de Marea Neagră¹⁷. Dintre acestea, se remarcă tezaurul de Galați, încheiat la începutul veacului al XIX-lea, care conține cel mai mare număr de astfel de nominaluri (8 ex.), din perioada sultanilor Mustafa III – Mustafa IV¹⁸. Este posibil ca și moneda de la Lețcani (Cat. nr. X), aflată într-o stare de conservare remarcabilă, să fi aparținut unei descoperiri similare, despre care nu există alte informații.

Le sunt recunoscător colegilor care mi-au pus la dispoziție pentru studiu, o bună parte dintre monedele prezentate, alături de prețioase informații referitoare la descoperirea lor: Eugenia Popușoi (Bârlad), Ioana Scutaru (Bârlad), Sergiu-Constantin Enea (Târgu Frumos), Aurora-Emilia Apostu (Focșani), Ștefan Honcu (Iași), Vitalie Josanu (Piatra-Neamț), Alexandru Berzovan (Iași), Elena-Cristina Boțan-Potop (Iași) și Diana Condurache (Iași).

CATALOGUL DESCOPERIRILOR¹⁹

A. MONEDE ANTICE

I. Fedești (com Șuletea, jud. Vaslui)

Cele opt monede din bronz de tip „Apollo” se află în colecția Muzeului „Vasile Pârvan” din Bârlad și aparțin, cu certitudine, tezaurului de la Fedești. Două dintre ele (Cat. nr. I.2,4) au fost aduse de către doi localnici, în anul 1983. Celelalte, cu numere de inventar mai recente (Cat. nr. I.1,3,5-8), au fost recuperate de către autorități, fiind predate, cu adresă oficială, în data de 24.10.1985. Se poate presupune că ele au fost aflate în perioada care s-a scurs de la prima semnalare a descoperirii (vara lui 1980) și până la reluarea investigațiilor de către autorități, concomitent cu începerea cercetărilor arheologice (august 1984)²⁰.

¹¹ O repertoriere relativ recentă a lor, a se vedea la MUNTEANU, POPOVICI 2013: 183-185.

¹² SEVEREANU 1935: 61; CHEPTEA 2000: 143; BUTNARIU 2001: 136, Nr. 500-501 (prima dintre piese aparține chiar tipului V).

¹³ HORDILĂ 1969.

¹⁴ MOGLAN, VĂLEANU, BUTNARIU 2010: 121-150.

¹⁵ CĂPITANU, BUZDUGAN 1969; ILIE, NICU 2005; BOLDUREANU, BUTNARIU 2014.

¹⁶ Pentru descoperirile de piese de 10 parale (onluk) în Moldova, în această perioadă, a se vedea: VÎLCU 2009: 241-242.

¹⁷ VÎLCU 2009: 200-205, 234, 236-238 (cu informații detaliate despre comportamentul acestui nominal în circulația monetară de la nordul Dunării de Jos).

¹⁸ ISĂCESCU 1962; ISĂCESCU 1970.

¹⁹ Sunt folosite următoarele abrevieri pentru metale (AV - aur; AR - argint; AE - bronz), date metrologice (g - gram, m - metru, mm - milimetru, h - ax (ora)), stare de conservare a monedelor (f.b.c. - foarte bine conservată; b.c. - bine conservată, f.s.c. - foarte slab conservată, s.c. - slab conservată) și colecții (IAI - Institutul de Arheologie, Iași; MV - Muzeul Vrancei, Focșani; MVPB - Muzeul „Vasile Pârvan”, Bârlad; (f.) nr. inv. - (fără) număr de inventar). Mulțumesc doamnei dr. Lilia Dergaciova (București) pentru sfaturile prețioase care au ajutat la identificarea corectă a monedelor moldovenești. De asemenea, am beneficiat de ajutorul doamnei dr. Anuța Boldureanu (Chișinău) pentru determinarea emisiunilor otomane.

²⁰ A se vedea MITREA, BUZDUGAN, APOSTOL 1983-1984: 149-150.

Există informații că la aceeași instituție ar mai fi ajuns alte nouă piese din descoperirea de la Fedești, distincte de cele prezentate aici, înainte de anul 1982²¹. Doar trei dintre acestea sunt descrise în literatura de specialitate²². Din păcate, nu am reușit să identific niciuna dintre piesele aparținând acestui lot în colecția numismatică a muzeului sau în documentele de inventar ale acestuia.

Bibl.: MITREA, BUZDUGAN 1984; MITREA, BUZDUGAN 1989; BUZDUGAN, ROTARU 1997b: 28, 86, Fig. 2-3; PETOLESCU, BUZDUGAN 1997; SNG Stancomb, Pl. VII.150,152-153; Pl. VIII.154-162, 164-175; PREDA 1998-2003: 336,339, Nr. 8-9; TALMAȚCHI 2007.

Informații: dr. Eugenia Popușoi, Ioana Scutaru (Bârlad).

Tezaur monetar; Histria; c. 340/330-313 î.Chr.

1. AE; 3,45 g; 15x16 mm; 9 h; b.c.
Av: Capul lui Apollo, cu o cunună de lauri, orientat spre dreapta; urme de cerc perlat (?).
Rv: Acvilă și delfin orientați spre stânga; legenda ΙΣΤΡΗ; între acvilă și delfin, sigla A.
MVPB, nr. inv. 7691;
2. AE; 3,83 g; 15x16 mm; 6 h; b.c.
Av: Capul lui Apollo, cu o cunună de lauri, orientat spre dreapta; urme de cerc perlat (?).
Rv: Acvilă și delfin orientați spre stânga; legenda ΙΣΤΡΗ; între acvilă și delfin, sigla A (?).
MVPB, nr. inv. 7384;
3. AE; 4,45 g; 14x15 mm; 12 h; b.c.
Av: Capul lui Apollo, cu o cunună de lauri, orientat spre dreapta.
Rv: Acvilă și delfin orientați spre stânga; legenda ΙΣΤΡΗ; între acvilă și delfin, sigla B.
MVPB, nr. inv. 7688;
4. AE; 3,52 g; 15x16 mm; 1 h; s.c.
Av: Capul lui Apollo, cu o cunună de lauri, orientat spre dreapta; urme de cerc perlat (?).
Rv: Acvilă și delfin orientați spre stânga; legenda [ΙΣΤΡΗ]; între acvilă și delfin, sigla Θ.
MVPB, nr. inv. 7385;
5. AE; 2,80 g; 13x14 mm; 3 h; f.s.c.
Av: Capul lui Apollo, cu o cunună de lauri, orientat spre dreapta.
Rv: Acvilă și delfin orientați spre stânga; legenda [ΙΣΤΡΗ]; între acvilă și delfin, siglă neidentificată.
MVPB, nr. inv. 7686;
6. AE; 2,09 g; 13x14 mm; 9 h; f.s.c.
Av: Capul lui Apollo, cu o cunună de lauri, orientat spre dreapta.
Rv: Acvilă și delfin orientați spre stânga; legenda [ΙΣΤΡΗ]; între acvilă și delfin, siglă neidentificată.
MVPB, nr. inv. 7687;
7. AE; 2,39 g; 14x15 mm; 2 h; f.s.c.
Av: Capul lui Apollo, cu o cunună de lauri, orientat spre dreapta.
Rv: Acvilă și delfin orientați spre stânga; legenda [ΙΣΤΡΗ]; între acvilă și delfin, siglă neidentificată.
MVPB, nr. inv. 7689.
8. AE; 2,38 g; 13x14 mm; 1 h; f.s.c.
Av: Capul lui Apollo, cu o cunună de lauri, orientat spre dreapta.
Rv: Acvilă și delfin orientați spre stânga; legenda [ΙΣΤΡΗ]; între acvilă și delfin, siglă neidentificată.
MVPB, nr. inv. 7690.

²¹ MITREA *et al.* 1981-1982: 153, nota 3; MITREA, BUZDUGAN 1989: 12, nota 7.

²² MITREA, BUZDUGAN 1984: 26-27, Nr. 41 (sigla P, pe baza informațiilor oferite de E. Popușoi); MITREA, BUZDUGAN 1989: 18, Nr. 32 (sigla B); 20-21, Nr. 9-10 (sigle B și Θ).

II. Focșeasca (com. Tăcuta, jud. Vaslui)

Monedele se păstrează în colecția Ștefan Ciudin, din Tăcuta. Ele au fost descoperite în locul numit „Pietrăria”, în stratul de piatră de la suprafață, împreună cu „o statueta de metal de culoare cenușie, reprezentând în miniatură un chip de bărbat”²³. Capul de statueta, asociat cu monedele, constituie un artefact excepțional, probabil de origine romană, despre care nu mai există alte informații. Doar pe baza unor mențiuni sumare, e imposibil de precizat caracterul acestei descoperiri.

Alte piese arheologice, o dăltiță și un pisălog, datate în aceeași perioadă („cultura geto-dacică La Tène”), au fost găsite în vecinătate, pe panta estică a „Pietrăriei”²⁴. Toate aceste descoperiri ar putea indica existența unei așezări antice în acest punct.

Bibl.: CIUDIN 1980: 27.

1. AR; 2,87 g; 18×20 mm; b.c.;
Obv. IMPCAESNERVATRA IANAVGGERM
Rv. P•M•TR•P•COS•III•P•P•
Imperiul Roman, Traianus, Roma, denarius, anul 100 (RIC II: 247, Nr. 41; BMC III: 41, Nr. 78 var.) sau 1 ianuarie – sfârșitul anului 100 (MIR 14: 230-231, Nr. 85a) sau 1 ianuarie/28 februarie (?) - octombrie 100 (MER-BN IV: 42, Nr. 82 var.);
Focșeasca – „Pietrăria” (?) (com. Tăcuta, jud. Vaslui);
Colecția Ștefan Ciudin (Tăcuta); informații suplimentare dr. Sergiu-Constantin Enea (Târgu Frumos).
2. AR; 2,83 g; 17×18 mm; f.s.c.; urme de zgârieturi pe revers;
Obv. HADRIANVS AVGVSTVSPP
Rv. COS [III]
Imperiul Roman, Hadrianus, Roma, denarius, anii cca. 128-132 (BMC III: 302, Nr. 500-500A) sau iulie 138 – începutul anului 139 (emisiune postumă) (RIC II: 380, Nr. 345, var.; pentru cronologie, a se vedea: 317, 328) sau anul 128 (HILL 1970: 162, Nr. 379, emisiunea a 16-a);
Focșeasca – „Pietrăria” (?) (com. Tăcuta, jud. Vaslui);
Colecția Ștefan Ciudin (Tăcuta); informații suplimentare dr. Sergiu-Constantin Enea (Târgu Frumos).

III. Tăcuta (jud. Vaslui)

Inițial, s-a considerat că cele trei monede ar fi fost aflate în localitatea Mircești (com. Tăcuta, jud. Vaslui), în punctul „Dealul Miclea (Dealul Mare)”, în urma cercetărilor de suprafață realizate de către Șt. Ciudin și C. Buraga, în anul 1959 sau, poate, un an mai târziu, de către N. Zaharia²⁵. Noi informații, apărute ulterior, au arătat faptul că piesele monetare provin din partea de SE a „Dealului Miclea”²⁶, iar această pantă a promontoriului aparține, în realitate, de localitatea Tăcuta, fiind situată în marginea ei de SSV, deasupra confluenței pâraielor Rediu și Valea Largă²⁷. Din păcate se păstrează doar imagini ale acestor piese²⁸, cu ajutorul cărora s-a reușit identificarea lor adecvată.

Majoritatea specialiștilor au înregistrat monedele ca reprezentând descoperiri izolate²⁹. Dar starea lor de conservare și cronologia restrânsă ar putea reprezenta indicii pentru apartenența la un tezaur monetar³⁰. Descoperirea recentă a unei emisiuni similare, de la Traian³¹, chiar în vecinătatea locului de unde provin cei trei denari, întărește această posibilitate.

²³ CIUDIN 1980: 27.

²⁴ CIUDIN 1980: 27.

²⁵ ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 325, Nr. 353b.

²⁶ CIUDIN 1980: 27.

²⁷ COMAN 1980: 241, Fig. 63; 242, Nr. LXII.1.

²⁸ ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 634, Pl. CCLVIII.2-4.

²⁹ ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 325, Nr. 353b; MITREA 1971a: 130, Nr. 82; MITREA 1971b: 409, Nr. 82; BICHIR 1973: 131, Nr. 22; BICHIR 1976: 120, Nr. 22; CIUDIN 1980: 27; COMAN 1980: 242, Nr. LXII.1; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 271, Nr. 152;

³⁰ DEPEYROT, MOISIL 2008: 119, Nr. 72; MUNTEANU 2017a: 96; MUNTEANU 2017b: 928, Fig. 1.

³¹ BOGHIAN *et al.* 2016: 93; MUNTEANU 2017a: 98, Nr. IV.1.

Din zona unde au fost aflate monedele, au fost recoltate, de-a lungul timpului, diverse artefacte din veacurile II-III d.Chr.: un căzânel de bronz, un vârf de lance din fier cu tub de înmănunchiere³², precum și numeroase fragmente ceramice locale și romane (amfore)³³. Ele ar putea semnala existența unei așezări de tip „Poienesti”, aflată în legătură cu prezumtivul tezaur roman imperial de pe „Dealul Miclea”.

Tezaur monetar (?)

1. AR; fără date tehnice; b.c.;
Av. [MAN]TONINVS AVG [ARMPARTHMAX]
Rv. FORTREDTRPXXII•IMPV/ COSIII (în exergă)
Imperiul Roman, Marcus Aurelius și Lucius Verus, Roma, denarius, februarie-decembrie 168 (RIC III: 228, nr. 185) sau decembrie 167 – decembrie 168 (BMC IV: 449, Nr. 459-461 var., emisiunea a 2-a) sau februarie 168 – 9.12.168 (MIR 18: 112, Nr. 170-4/30, emisiunea a 16-a);
Tăcută – „Dealul Miclea”, anii 1959-1960;
Bibl.: ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 325, Nr. 353b; 634, Pl. CCLVIII.2; MITREA 1971a: 130, Nr. 82; MITREA 1971b: 409, Nr. 82; COMAN 1980: 242, Nr. LXII.1; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 271, Nr. 152; CIUDIN 1980: 27; DEPEYROT, MOISIL 2008: 119, Nr. 72.1.
2. AR; fără date tehnice; b.c.;
Av. IMPMANTONINVS [AVGTRPXXV]
Rv. VOTASOL DECENN /COSIII (în exergă)
Imperiul Roman, Marcus Aurelius, Roma, denarius, decembrie 170 – decembrie 171 (RIC III: 232, Nr. 248; BMC IV: 463, Nr. 551-552, emisiunea a 2-a) sau iulie 171 – septembrie 171 (MIR 18: 120, Nr. 221-4/30, emisiunea a 22-a);
Tăcută – „Dealul Miclea”, anii 1959-1960;
Bibl.: ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 325, Nr. 353b; 634, Pl. CCLVIII.3; MITREA 1971a: 130, Nr. 82; MITREA 1971b: 409, Nr. 82; COMAN 1980: 242, Nr. LXII.1; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 271, Nr. 152; CIUDIN 1980: 27; DEPEYROT, MOISIL 2008: 119, Nr. 72.2.
3. AR; fără date tehnice; b.c.;
Av. FAVSTINA AV[GVSTA]
Rv. IVNONI [REGINAE]
Imperiul Roman, Marcus Aurelius: Faustina II, Roma, denarius, nedată (RIC III: 270, Nr. 694) sau anii 161-176 (BMC IV: 401, Nr. 118-119; MIR 18: 169, Nr. 19-4(b));
Tăcută – „Dealul Miclea”, anii 1959-1960;
Bibl.: ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 325, Nr. 353b; 634, Pl. CCLVIII.4; MITREA 1971a: 130, Nr. 82; MITREA 1971b: 409, Nr. 82; COMAN 1980: 242, Nr. LXII.1; MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980: 271, Nr. 152; CIUDIN 1980: 27; DEPEYROT, MOISIL 2008: 119, Nr. 72.3.

B. MONEDE MEDIEVALE ȘI MODERNE

IV. BORDEASCA VECHE (com. Tătăranu, jud. Vrancea)

Piesa a fost găsită de către profesorul de istorie din localitate, domnul Stan Alexandru, fiind predată muzeului în anii '70 ai secolului trecut.

Bibl.: inedită.

1. AR; 2,39 g; 20 mm; 5h; b.c.;
Av. SIGIIIDGR-POLONIMDL
Rv. III/- - -/GROS•ARG•/TR•R•POLO/NI-96/•I-F•-
Uniunea Polono-Lituaniană: Coroana, Zygmunt III Waza, Olkusz (herb Lewart și literele IF – Jan Firlej), trojak, anul 1596 (GUMOWSKI 1960: 124, Nr. 1035; IGER 2008: 89, Nr. O.96.11 var.);
MV, nr. inv. 14204.

³² ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970: 325, Nr. 353b; COMAN 1980: 242, Nr. LXII.1.

³³ SANIE 1968: 348; COMAN 1980: 242, Nr. LXII.1.

V. CHIȚOC (com. Lipovăț, jud. Vaslui)

Moneda a fost descoperită întâmplător, pe teritoriul localității, înainte de anul 1989.

Bibl.: inedită.

1. AR; fără date tehnice; s.c.; perforare rotund;
Imperiul Otoman, Mustafa III, Islâmbol, Onluk, anul 85 (= 1771/1772) (JEM SULTAN 1977: 262, Nr. 2196).
Informații: dr. Ștefan Honcu (Iași).

VI. CRISTEȘTI (jud. Iași)

Piesa a fost aflată în mod întâmplător, înainte de anul 2015.

Bibl.: inedită.

1. AR; fără date tehnice; s.c.; ruptă;
Av. ✠ MONE●ALEXANDRI Cap de bour, văzut din față, având o stea cu cinci raze între coarne; la dreapta se află o roză cu cinci globule, iar la stânga, o semilună;
Rv. ✠ WD●MOLDAVIENSIS Scut despica: în primul cartier se află trei fascii, iar cel de-al doilea cartier conține șase flori de crin, dispuse 3-3; un cap de bour timbrează scutul, iar la dreapta scutului se află o cheie întoarsă.
Moldova, Suceava, Alexandru cel Bun, dublu gros, anii 1400-1432 (MBR 1977: 61, Nr. 399 var. – tip IV) sau 1½ gros, anii 1415-1425 (ILIESCU 2000: 80-81, Nr. 10 – faza a III-a, emisiunea a V-a).
Informații dr. Vitalie Josanu (Piatra-Neamț).

VII. DOBROVĂȚ (jud. Iași)

Monedele au fost descoperite în anul 2017, în localitatea Dobrovăț, de către un localnic, fiind oferite spre studiu domnului Alexandru Berzovan. Ele au fost aflate, în mod întâmplător, în diferite puncte din Pădurea Buda, împreună cu fragmente ceramice medievale (majoritatea atipice) și alte artefacte din bronz (două inele și un nasture), datate în veacurile XIV-XVIII. Toate piesele au fost donate Institutului de Arheologie din Iași, aflându-se în curs de inventariere.

Bibl.: inedite.

1. AE (billon); 1,26 g; 17×19 mm; 12 h; s.c., bătută descentrat pe avers și pe revers;
Av. ✠ E[...]WODE Călăreț în armură, spre dreapta, purtând coif de tip lituanian, iar în mâna stângă ținând o spadă ridicată; un șarpe-balaur sub copitele calului.
Rv. ✠ ELIASWOIWODE Scut în interiorul căruia se află sigla , cu o globulă în mijloc și având deasupra o cruce; la stânga scutului se află sigla n.
Moldova, Iliș I, gros, octombrie 1433 – 27 august 1435 (Severeanu 1935: 62-63, tip II) sau anii 1436-1442 (spre sfârșitul perioadei) (ILIESCU 1970: 30, tip V; MBR 1977: 68, tip V, Nr. 500-501 var.) sau anul 1424 (PÂRVAN, CONSTANTINESCU 2006-2007: 382, 393, Nr. 43) sau ianuarie 1432 - ante iunie 1433 (GORODENCO, DERGACIOVA 2005: 361).
Colecția IAI, f. nr. inv.; informații dr. Alexandru Berzovan (Iași).
2. AE (billon); 0,94 g; 18 mm; 3 h; s.c., bătută descentrat pe avers și pe revers;
Av. ✠ E[...]OIWODE Călăreț în armură, spre dreapta, purtând coif de tip lituanian, iar în mâna stângă ținând o spadă ridicată; un șarpe-balaur sub copitele calului.
Rv. ✠ ELIAS[...]WODE Scut în interiorul căruia se află sigla , având deasupra o cruce; la stânga scutului se află sigla n.
Moldova, Iliș I, gros, octombrie 1433 - 27 august 1435 (Severeanu 1935: 62-63, tip II) sau anii 1436-1442 (spre sfârșitul perioadei) (ILIESCU 1970: 30, tip V; MBR 1977: 68, tip V, Nr. 500-501 var.) sau anul 1424 (PÂRVAN, CONSTANTINESCU 2006-2007: 382, 393, Nr. 43) sau ianuarie 1432 - ante iunie 1433 (GORODENCO, DERGACIOVA 2005: 361).
Colecția IAI, f. nr. inv.; informații dr. Alexandru Berzovan (Iași).
3. AE; 8,44 g; 25 mm; 12 h; s.c.;
Av. ★/EIN/KREUZER●/1816●/A
Rv. † K●K●OESTERREICHISCHE SCHEIDEMÜNZE●
Imperiul Austriac, Franz II. (I.), Viena, 1 Kreuzer, anul 1816 (HERINEK 1970: 223, Nr. 1085).
Colecția IAI, f. nr. inv.; informații dr. Alexandru Berzovan (Iași).

VIII. FOCȘANI (jud. Vrancea)

Prima dintre monede (Cat. nr. VIII.1) a fost aflată întâmplător, pe teritoriul orașului Focșani, fiind achiziționată de Muzeul Vrancei la mijlocul anilor '80, ai secolului trecut, conform informațiilor păstrate în registrul de inventar al instituției. Cea de-a doua piesă (Cat. nr. VIII.2) provine din săpăturile arheologice realizate de către V. Bobi și A. Paragină în cartierul Mândrești, punctul „Movila Turcului”, în anul 1983. În literatura de specialitate există informații, confirmate de registrul de inventar, despre un tezaur de podoabe (mărgelă de sticlă) din secolul al XVII-lea și despre un număr important de monede din bronz din veacul al XIX-lea, descoperite în cursul aceluiași cercetări arheologice³⁴. Din păcate, nu se cunoaște legătura dintre moneda de față și depozitul de podoabe, având o încadrare cronologică similară. Ultima dintre monede (Cat. nr. VIII.3) a fost aflată de către Victor Potop (Focșani), în anul 2013, în aceeași localitate.

Bibl.: inedite.

1. AR; 0,89 g; 16 mm; 6h; s.c.; bătută descentrat pe avers și pe revers;
Av. ✠SIMPQTRI•WOIW Cap de bour, văzut din față, având o stea cu cinci raze între coarne; la stânga se află o semilună, iar la dreapta, o roză cu cinci globule;
Rv. ✠SIMOLAVINSIS(Scut despicat; în primul cartier se află trei fascii, primele două având o globulă între ele; cel de-al doilea cartier conține șapte flori de crin, dispuse 2-2-1-1-1.
Moldova, Suceava, Petru I Mușat, groș, anii c.1375-c.1391 (MBR 1977: 45, Nr. 1-26 var.); anii c.1382-1386 (PÂRVAN, CONSTANTINESCU 2006-2007: 389);
MV, nr. inv. 25469.
2. AR; 0,48 g; 14 mm; 12h; s.c., perforată rotund;
Av. SIG•III•DG•REX•PO[...]
Rv. SOLIDVS•CIV•RIGE•Z0:
Uniunea Polono-Lituaniană: Ryga, Zygmunt III Waza, Ryga (herb „liszka” - Otton von Meppen), szeląg, anul 1620 (GUMOWSKI 1960: 140, Nr. 1440; KOPICKI 1995: 356, Nr. 8165 var.).
MV, nr. inv. 26455.
3. AE; 4,30 g; 23 mm; 12h; f. s. c.;
Av. FRANC•II•D•G•R•I•S•A•GE•HV•BO•REX•A•A•/S
Rv. 18 – 00
Imperiul Austriac, Franz II. (I.), Schmöllnitz, 1 Kreuzer, anul 1800 (HERINEK 1970: 222, Nr. 1067).
Informații: Elena-Cristina Boțan-Potop (Iași).

IX. IAȘI (jud. Iași)

Monedele se aflau în anul 2003 într-o colecție privată, din orașul Iași. Proprietarul acesteia avea informații doar despre prima dintre ele (Cat. nr. IX.1). Ea ar fi aparținut unui tezaur monetar, care a fost descoperit în anii '60 ai secolului trecut, pe teritoriul orașului. În compoziția acestuia se aflau peste 100 de piese din argint, de dimensiuni asemănătoare. Pe baza acestei succinte descrieri, descoperirea respectivă s-ar putea identifica cu un depozit monetar recent publicat. Acesta a fost găsit la Iași – Ferma „Doi Peri”, în apropierea mănăstirilor Cetățuia și Hlincea, între anii 1962-1965. În anul 2007 s-au putut recupera informații despre 123 de nominaluri mari din argint, emise de către Imperiul Otoman, Ragusa și Imperiul Romano-German³⁵. Din Ragusa sunt originare 26 de piese de valoare „tallero vecchio”, emise între anii 1753-1767³⁶. Este posibil ca moneda de față să fi făcut parte din compoziția inițială a acestui tezaur, reprezentând poate chiar una dintre cele cca. 20 de piese care au fost oferite, de-a lungul timpului, „unor persoane apropiate familiei, de fiecare dată la câte un botez”³⁷.

Bibl.: inedite.

³⁴ PARAGINĂ 1993; APOSTU 2006: 16, Nr. 33.

³⁵ MOGLAN, VĂLEANU, BUTNARIU 2010: 121-150.

³⁶ MOGLAN, VĂLEANU, BUTNARIU 2010: 125, 129, Nr. 62-87 (cel mai probabil este vorba despre *tallero rettorale nuovo*, emis începând cu anul 1751; a se vedea: REȘETAR 1891-1892: 297, 306-309; CNI VI: 518-519; DAVENPORT: 125).

³⁷ MOGLAN, VĂLEANU, BUTNARIU 2010: 121, 127.

1. AR; fără date tehnice; b.c.;
Av. RECTOR•REIP• - •RHACVSIN•
Rv. DVCAT•ET•SEM• - •REIP•RHAC1752/ G• - •B
Republica Ragusa, tallero rettorale nuovo, anul 1752, monetar Giovanni Bettinelli (G-B) (CNI VI: 519, Nr. 278; DAVENPORT 1984: 125, Nr. 1639).
2. AR; fără date tehnice; s.c.; perforară rotund;
Imperiul Otoman, Mahmud II, Kostantiniye, onluk, anul 12 (= 1818-1819) (JEM SULTAN 1977: 319, Nr. 2741).
Informații: Diana Condurache (Iași).

X. LEȚCANI (jud. Iași)

Piesa a fost descoperită în grădina unui localnic, la o dată neprecizată (probabil destul de recent, după anul 2000).

Bibl.: inedită.

1. AV; 1,31 g; 19 mm; 12h; f.b.c.;
Imperiul Otoman, Abdülhamid I, Islâmbol, yarım (1/2) zeri mahbub, anul 9 (= 1781/1782) (JEM SULTAN 1977: 278, Nr. 2446 var.; NURI PERE 1968: 223, Nr. 662; KM 1993: 948, Nr. 410).

BIBLIOGRAFIE

- APOSTU 2006 Apostu, A.-E., *Inventarul arheologic al județului Vrancea (III)*, in: *Cronica Vrancei*, 6, Focșani, 9-44.
- BÂRNEA, RUSSEV 1999 Bârnea, P. P., Russev, N. D., *Monety srednevekovoy Moldavii (Istoriko-numizmaticheskie ocherki)*, in: *Vremya deneg/ Stratum plus*, 6, 176-262.
- BICIR 1976 Bichir Gh., *Archaeology and History of the Carpi from the Second to the Fourth Century A.D.*, I-II, BAR-SS 16, Oxford.
- BICIR 1973 Bichir Gh., *Cultura carpică*, Ed. Academiei R.S.R., București.
- BIȚA 1997 Bița, T., *Monede medievale moldovenești emise la Cetatea Albă*, in: *MemAntiq*, 21, 317-338.
- BMC III, IV *Coins of the Roman Empire in the British Museum*. III. Mattingly, H., *Nerva to Hadrian*, Oxford University Press, London, 1936; IV. Mattingly, H., *Antoninus Pius to Commodus*, Oxford University Press, London, 1940.
- BOGHIAN et al. 2016 Boghian, D., Enea, S.-C., Lazanu, C.-C., Asăndulesei, A., Stigleț, D.-I., Sirbu, L., Sirbu, G., *Tăcuta, com. Tăcuta, jud. Vaslui. Punct: Dealul Miclea/Paic*, in: CCA. Campania 2015, 93-94.
- BOLDUREANU, BUTNARIU 2014 Boldureanu, A., Butnariu, V. M., *Peresecina, district d'Orhei, République de Moldavie; 1955*, in: Butnariu, V. M. (ed.), *Monnaies et parures du Musée National d'Ethnographie et d'Histoire Naturelle de Chișinău*, CNM V.1, Bons Offices, Chișinău, 111-131.
- BUZDUGAN, ROTARU 1997a Buzdugan, C., Rotaru, M., *Noi descoperiri arheologice în sud-estul Podișului Central Moldovenesc*, in: CA, 10, 407-424.
- BUZDUGAN, ROTARU 1997b Buzdugan, C., Rotaru, M., *Antichitățile Elanului*, Ed. Odeon, Vaslui.
- CĂPITANU, BUZDUGAN 1969 Căpitanu, V., Buzdugan, C., *Un tezaur de monede turcești descoperit la Copăceni (jud. Vrancea)*, in: *Carpica*, 2, 349-362.
- CH IX Meadows, A., Wartengerg, U. (eds.), *Coin hoards. IX. Greek hoards*, Chameleon Press Ltd./ Spink&Son Ltd., London, 2002.
- CIUDIN 1980 Ciudin, Ș., *Monografia comunei Tăcuta*, Ed. Litera, București.

- CNI VI *Corpus Nummorum Italicorum. Primo tentativo di un catalogo generale delle monete medievali e moderne coniate in Italia e da italiani in altri paesi. VI. Veneto (zecche minori) – Dalmazia – Albania*, Tipografia della R. Accademia dei Lincei, Roma, 1922.
- COMAN 1980 Coman, G., *Statornicie, continuitate. Repertoriul arheologic al județului Vaslui*, Ed. Litera, București.
- DEPEYROT, MOISIL 2008 Depeyrot, G., Moisl, D., *Les trésors de deniers de Trajan à Balbin en Roumanie*, Moneta 73, Wetteren.
- DAVENPORT 1984 Draskovic, F., Rubinfeld, S., *Standard price guide to world crowns & talers, 1484-1968, as cataloged by dr. John S. Davenport*, Krause Publications, Iola.
- GORODENCO, DERGACIOVA 2005 Gorodenco, A., Dergaciova, L., *Considerații privind reprezentarea călărețului pe monedele din Podolia și Moldova de la finele secolului XIV și al treilea deceniu al secolului XV*, in: RA, S.N., I/1, 359-363.
- GUMOWSKI 1960 Gumowski, M., *Handbuch der polnischen Numismatik*, Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Graz.
- HERINEK 1970 Herinek, L., *Österreichische Münzprägungen von 1740-1969*, Münzhandlung Herinek, Wien.
- HILL 1970 Hill, P.V., *The dating and arrangement of the undated coins of Rome. A.D. 98 - 148*, Spink & Son Ltd., London.
- HORDILĂ 1969 Hordilă, D., *Opt monede de la Iliș, in: Carpica*, 1, 325-329.
- IGER 2008 Iger, T., *Katalog trojaków polskich*, Wydanie pierwsze, Warszawa.
- ILIE, NICU 2005 Ilie, C., Nicu, M., *Tezaurul monetar de la Țigănești, comuna Munteni, județul Galați*, in: *Danubius*, 23, 127-161.
- ILIESCU 2000 Iliescu, O., *Aspecte ale economiei monetare în Moldova sub domnia lui Alexandru cel bun*, in: RI, S.N., 11, ianuarie-aprilie, 1-2, 59-95.
- ILIESCU 1970 Iliescu, O., *Moneda în România: 491-1864*, Ed. Meridiane, București.
- ISĂCESCU 1970 Isăcescu, E., *Contribuții la studiul circulației monetare în orașul Galați în secolul al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea (Tezaurul din Str. Republicii)*, in: *Danubius*, 4, 185-195.
- ISĂCESCU 1962 Isăcescu, E., *Tezaurul de la Galați*, in: *Caiet selectiv de informare asupra creșterii colecțiilor Bibliotecii Academiei R.P.R.*, 6 (octombrie-decembrie), București, 334-356.
- JEM SULTAN 1977 Jem Sultan, *Coins of the Ottoman Empire and the Turkish Republic. A detailed catalogue of the Jem Sultan collection*, Thousand Oaks, California, B&R Publishers.
- KM 1993 Krause, Ch. L., Mishler, C., *First Edition Standard Catalog World Coins. Eighteenth Century 1701-1800*, Krause Publications Inc., Iola.
- KOPICKI 1995 Kopicki, E., *Ilustrowany skorowidz pieniędzy polskich i z polską związanych*, I-II, Polskie Towarzystwo Numizmatyczne, Zarząd Główny, Warszawa.
- KRAUS, PERNICKA 2016 Kraus, S., Pernicka, E., *Chemical analyses on roman coins and silver objects from the Mălăieștii de Jos hoard, Romania*, in: *Dacia*, N.S., 60, 275-279.
- MBR 1977 Luchian, O., Buzdugan, G., Oprescu, Gh., *Monede și bancnote românești*, Ed. Sport-Turism, București.
- MER-BN IV *Catalogue des monnaies de l'Empire romain. IV. Besombes, P.-A., Trajan (98-117 après J.-C.)*, Bibliothèque Nationale de France, Poinson Numismatique, Paris/Strasbourg, 2008.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA 1990 Mihailescu-Bîrliba, V., *Dacia răsăriteană în secolele VI-I î.e.n. Economie și monedă*, Ed. Junimea, Iași.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA 1980 Mihailescu-Bîrliba, V., *La monnaie romaine chez les Daces orientaux*, Ed. Academiei R.S.R., București.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1993 Mihailescu-Bîrliba, V., Butnariu, V. M., *Descoperiri monetare din Moldova. II*, in: *ArhMold*, 16, 289-294.

- MIHAILESCU-BÎRLIBA, BUTNARIU 1988 Mihailescu-Bîrliba, V., Butnariu, V. M., *Descoperiri monetare din Moldova. I*, in: ArhMold, 12, 311-320.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA, MITREA 1978a Mihailescu-Bîrliba, V., Mitrea, I., *Le trésor de vases romains de Muncelul de Sus*, in: *Dacia*, N.S., 22, 201-212.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA, MITREA 1978b Mihailescu-Bîrliba, V., Mitrea, I., *Tezaurul de vase romane de Muncelul de Sus*, in: *Carpica*, 10, 163-177.
- MIHAILESCU-BÎRLIBA, NICOLAE, ASĂVOAIE 2002 Mihailescu-Bîrliba, V., Nicolae, E., Asăvoaie, C., *Descoperiri monetare din Moldova. III*, in: ArhMold, 22 (1999), 219-232.
- MIR 14, 18 *Moneta Imperii Romani*. 14. Woytek, B., *Die Reichsprägung des Kaisers Traianus (98-117)*, Bd. I-II, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 2010; 18. Szaivert, W., *Die Münzprägung der Kaiser Marcus Aurelius, Lucius Verus und Commodus (161-192)*, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 1986.
- MITREA 1988 Mitrea, B., *Découvertes monétaires en Roumanie-1987 (XXXI)*, in: *Dacia*, N.S., 32/1-2, 215-230.
- MITREA 1987 Mitrea, B., *Découvertes monétaires en Roumanie-1986 (XXX)*, in: *Dacia*, N.S., 31/1-2, 173-177.
- MITREA 1986 Mitrea, B., *Découvertes monétaires en Roumanie-1985 (XXIX)*, in: *Dacia*, N.S., 30/1-2, 191-193.
- MITREA 1985 Mitrea, B., *Découvertes monétaires en Roumanie-1984 (XXVIII)*, in: *Dacia*, N.S., 29/1-2, 171-174.
- MITREA 1971a Mitrea, B., *Descoperiri recente și mai vechi de monede antice și bizantine în Republica Socialistă România*, in: SCIVA, 22/1, 115-134.
- MITREA 1971b Mitrea, B., *Découvertes récentes et plus anciennes de monnaies antiques et byzantines en Roumaine*, in: *Dacia*, N.S., 15, 395-413.
- MITREA, BUZDUGAN 1989 Mitrea, B., Buzdugan, C., *Tezaurul de la Fedești (Moldova)*, in: SCN, 9, 11-22.
- MITREA, BUZDUGAN 1984 Mitrea, B., Buzdugan, C., *Un tezaur de monede istriene descoperit în Moldova*, in: SCN, 8, 25-36.
- MITREA, BUZDUGAN, APOSTOL 1983-1984 Mitrea, B., Buzdugan, C., Apostol, V., *Date noi referitoare la tezaurul de la Fedești (jud. Vaslui)*, in: AMM, 5-6, 149-154.
- MITREA, MIHAILESCU-BÎRLIBA 2001 Mitrea, B., Mihailescu-Bîrliba, V., *Un tezaur roman monetar puțin cunoscut, Văleni, jud. Neamț*, in: Nicolae, E. (red. resp.), *Simpozion de numismatică dedicat împlinirii a patru secole de la prima unire a românilor sub Mihai Voievod Viteazul, Chișinău, 28-30 mai 2000*, Ed. Enciclopedică, București, 63-72.
- MITREA et al. 1981-1982 Mitrea, B., Buzdugan, C., Rotaru, M., Apostol, V., *Tezaurul de monede histriene de la Fedești (jud. Vaslui)*, in: AMM, 3-4, 45-55.
- MOGLAN, VĂLEANU, BUTNARIU 2010 Moglan, A., Văleanu, M.-C., Butnariu, V. M., *Un tezaur monetar din secolul al XVIII-lea descoperit la Iași*, in: SCN, S. N., 1 (13), 121-150.
- MUNTEANU 2017a Munteanu, L., *Descoperiri monetare din Moldova. IX*, in: ArhMold, 40, 95-108.
- MUNTEANU 2017b Munteanu, L., *Some considerations of the Roman coin finds in the hinterland of the provinces of Dacia and Moesia Inferior*, in: Caccamo Caltabiano, M. (ed.), *XV International Numismatic Congress Taormina 2015. Proceedings*, I, Arbor Sapientiae Editore, Roma/Messina, 925-929.
- MUNTEANU 2013 Munteanu, L., *Descoperiri monetare din Moldova. V*, in: ArhMold, 36, 191-198.
- MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2016 Munteanu, L., Boțan, S.-P., Apostu, A.-E., *Descoperiri monetare din Moldova. VIII*, in: ArhMold, 39, 129-140.
- MUNTEANU, BOȚAN, APOSTU 2015 Munteanu, L., Boțan, S.-P., Apostu, A.-E., *Descoperiri monetare din Moldova. VII*, in: ArhMold, 38, 175-190.
- MUNTEANU, IAȚCU 2014 Munteanu, L., Iațcu, I., *Descoperiri monetare din Moldova. VI*, in: ArhMold, 37, 169-179.

- MUNTEANU, ONEL 2012 Munteanu, L., Onel, C., *Descoperiri monetare din Moldova. IV*, in: ArhMold, 35, 181-189.
- MUNTEANU, POPOVICI 2013 Munteanu, L., Popovici, R., *Descoperiri monetare în așezările rurale medievale de la Borniș, jud. Neamț (secolele XV-XVII) (I)*, in: ArhMold, 36, 177-190.
- NICOLAE 1992-1993 Nicolae, E. *Descoperiri monetare de la Suceava (I)*, in: BSNR, 86-87/140-141 (1996), 179-198.
- NURI PERE 1968 Nuri Pere, *Osmanlılarda madenî paralar. Yapı ve Kredi Bankasının Osmanlı madenî paraları koleksiyonu*, Doğan Kardes Matbaacılık, Istanbul.
- PARAGINĂ 1993 Paragină, A., *Focșani, județ: Vrancea, punct: Gologani, Movila Turcului, Școală economică, anul: 1983 - 1992*, in: CCA. Campania 1983 <http://cronica.cimec.ro/detaliu.asp?k=833> (accesat la data de 26.08.2018).
- PĂRPĂUȚĂ 2006 Părpăuță, T., *Moneda in Dacia preromană (secolele IV a. Chr - I p. Chr.)*, Ed. Trinitas, Iași.
- PÂRVAN 1999-2001 Pârvan, K., *Monede moldovenești păstrate la Muzeul Național de Istorie a României*, in: Suceava, 26-28, 357-383.
- PÂRVAN 1997 Pârvan, K., *Aspecte al monetăriei Moldovei la sfârșitul secolului al XIV-lea*, in: Potra, G. G. (red.), *130 de ani de la crearea sistemului monetar românesc modern*, Ed. Enciclopedică, București, 208-246.
- PÂRVAN, CONSTANTINESCU 2006-2007 Pârvan, K., Constantinescu, B., *Monede moldovenești din colecția Secășeanu*, in: CN, XII-XIII, 375-422.
- PETOLESCU 2000 Petolescu, C. M., *À propos de la datation des monnaies en bronze d'Istros*, in: Avram, A., Babeș, M. (éds.), *Civilisation grecque et cultures antiques périphériques. Hommage à Petre Alexandrescu à son 70e anniversaire*, Ed. Enciclopedică, București, 301-302.
- PETOLESCU, BUZDUGAN 1997 Petolescu, C. M., Buzdugan, C., *Date noi privind tezaurul de monede histriene descoperit la Fedești (jud. Vaslui)*, in: CN, 7, 15-17.
- POENARU BORDEA, MITREA 1989 Poenaru Bordea, Gh., Mitrea, B., *Découvertes monétaires en Roumanie-1988 (XXXII)*, in: *Dacia*, N.S., 33/1-2, 259-266.
- POPA 2015 Popa, Al., *Untersuchungen zu den römisch-barbarischen Kontakten östlich der römischen Provinz Dacia*, Dr. Rudolf Habelt GmbH, Bonn.
- PREDA 1998-2003 Preda, C., *Descoperiri de monede antice*, in: BSNR, 92-97/146-151, 335-345.
- PREDA 1998 Preda, C., *Istoria monedei în Dacia preromană*, Ed. Enciclopedică, București.
- REȘETAR 1891-1892 Reșetar, P. de, *La zecca della Repubblica di Ragusa*, Tip. di A. Zannoni M. Sniderčić, Spalato (estratto dal *Bullettino di archeologia e storia dalmata*, 1891/92).
- RIC II, III *The Roman Imperial Coinage. II. Mattingly, H., Sydenham, E. A., Vespasian to Hadrian*, Spink & Son Ltd., London, 1926; *III. Mattingly, H., Sydenham, E. A., Antoninus Pius to Commodus*, Spink & Son Ltd., London, 1930.
- RUSSEV, MELNIKOV 2005-2009 Russev, N. D., Melnikov, O. N., *Monety moldavskogo gosudarja Il'jaša I v Nižnem Podneprov'e: vozmožnosti istoričeskoj interpretacii*, in: *Stratum plus*, 6, 342-350.
- SANIE 1968 Sanie, Ș., *Două mici depozite de amfore romane descoperite în Moldova*, in: SCIVA, 19/2, 345-350.
- SANIE, SANIE, COJOCARU 1980 Sanie, Ș., Sanie, S., Cojocaru, M., *Tezaurul de la Muncelul de Sus și unele probleme ale circulației monetare romane în Moldova*, in: CI, 11, 249-268.
- SEVEREANU 1935 Severeanu, G., *Monetele lui Iliăș. Domn al Moldovei (1 ian. 1433-oct. 1443) și asociat la domnia țării cu fratele său Ștefan (27 aug. 1435-29 mai 1445)*, in: *Bucureștii. Revista Muzeului și Pinacotecei Municipiului București*, I, București, 54-68.
- SNG Stancomb *Sylloge Nummorum Graecorum. XI. The William Stancomb collection of coins of the Black Sea region*, Oxford University Press/Spink&Son Ltd., Oxford, 2000.
- SPÂNU, DIMA, FRÂNCULEASA 2016 Spănu, D., Dima, M., Frânculeasa, A., *The Mălăieștii de Jos (Prahova County) silver craftsman's hoard from the end of the third century AD*, in: *Dacia*, N.S., 60, 237-273.

- TALMAȚCHI 2011 Talmațchi, G., *Monetăriile orașelor vest-pontice Histria, Callatis și Tomis în epocă autonomă. Iconografie, legendă, metrologie, cronologie și contramarcare*, Ed. Mega, Cluj-Napoca.
- TALMAȚCHI 2007 Talmațchi, G., *Fedești, comm. de Șuletea, dép. de Vaslui; 1976*, in: Butnariu, V. M. (éd.), *Monnaies et parures du Musée Départemental „Ștefan cel Mare” de Vaslui*, CNM III, Ed. Panfilius, Iași, 3-14, 113-119.
- TALMAȚCHI 2006 Talmațchi, G., *Les monnaies autonomes d'Istros, Callatis et Tomis. Circulation et contexte*, Moneta 51, Wetteren.
- UNGUREANU, NICOLAE 2001 Ungureanu, C., Nicolae, E., *Muncelu de Sus*, in: Butnariu, V. M. (coord.), *Monnaies et parures du Musée d'Histoire de Iași*, CNM II, Ed. Vasiliana '98, Iași, 10-20.
- VÎLCU 2009 Vilcu, A., *Moneda otomană în Țările Române în perioada 1687-1807*, Ed. Istros, Brăila.
- ZAHARIA, PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ZAHARIA 1970 Zaharia, N., Petrescu-Dîmbovița, M., Zaharia, Em., *Așezări din Moldova. De la paleolitic pînă în secolul al XVIII-lea*, Ed. Academiei R.S.R., București.

LIST OF ILLUSTRATIONS

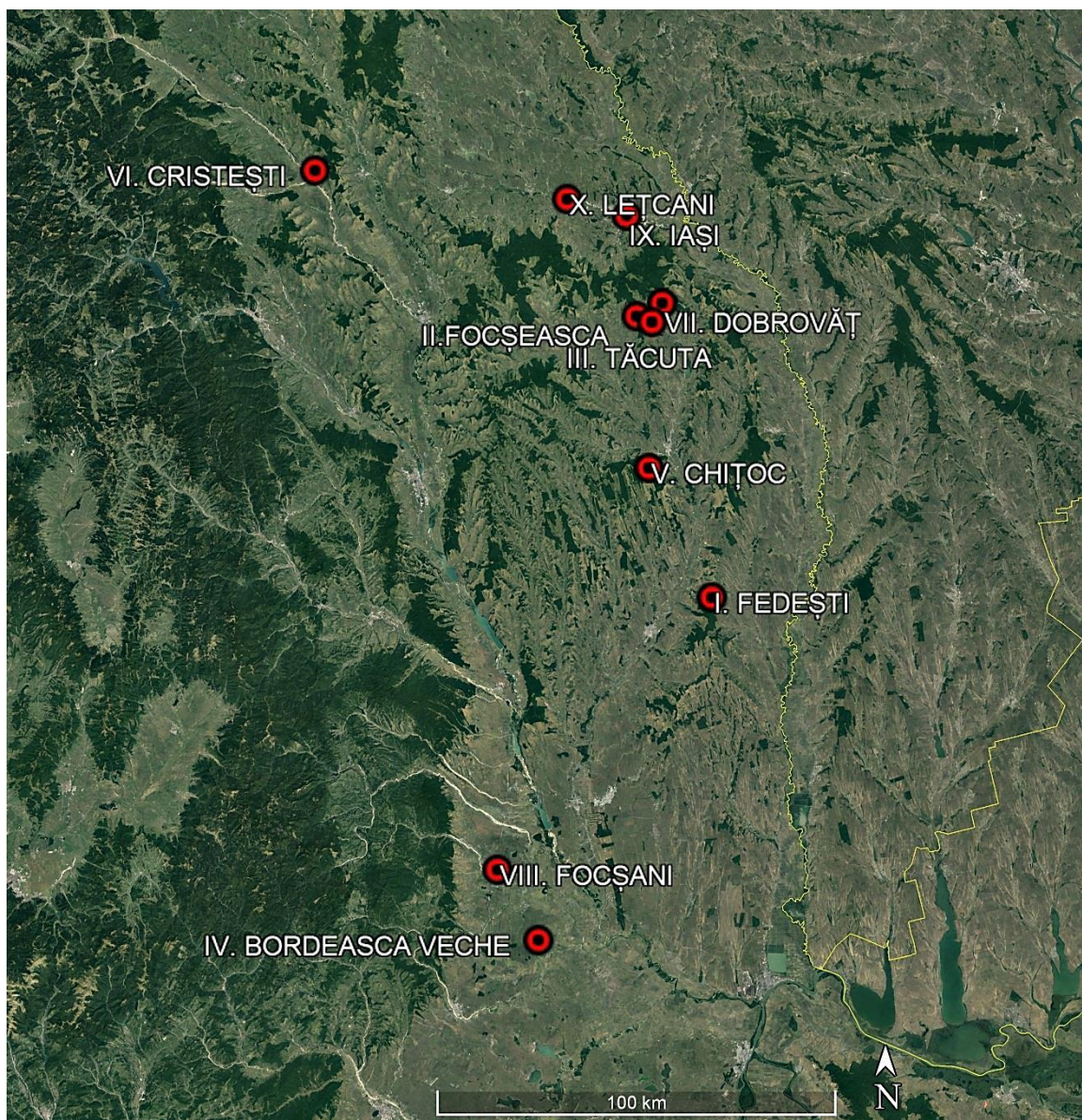
- Pl. I. Coin discoveries from Moldavia (nos. I - VII.2).
- Pl. II. Coin discoveries from Moldavia (nos. VII.3 - X).
- Pl. III. The map of coin discoveries: I. Fedești (Vaslui County); II. Focșeasca (Vaslui County); III. Tăcuta (Vaslui County); IV. Bordeasca Veche (Vrancea County); V. Chițoc (Vaslui County); VI. Cristești (Iași County); VII. Dobrovăț (Iași County); VIII. Focșani (Vrancea County); IX. Iași (Iași County); X. Lețcani (Iași County) (source: Google EarthPro).

Pl. I. Monede descoperite în Moldova (nr. I – VII.2).

Pl. II. Monede descoperite in Moldova (VII.3 – X).

Pl. III. Harta descoperirilor monetare: I. Fedești (jud. Vaslui); II. Focșeasca (jud. Vaslui); III. Tăcuta (jud. Vaslui); IV. Bordeasca Veche (jud. Vrancea); V. Chițoc (jud. Vaslui); VI. Cristești (jud. Iași); VII. Dobrovăț (jud. Iași); VIII. Focșani (jud. Vrancea); IX. Iași (jud. Iași); X. Lețcani (jud. Iași) (sursa: Google EarthPro).